

POSTANOWIENIE

4 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 4 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku T.B.

z udziałem A.M.

o stwierdzenie nabycia spadku po E.G., K.B. i J.B.,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim
postanowieniem z 23 grudnia 2024 r., I Ns 294/24,
o przekazanie sprawy do innego sądu równorzędnego,

odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 grudnia 2024 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim przedstawił Sądowi Najwyższemu niniejszą sprawę celem przekazania jej – na podstawie art. 44¹ k.p.c. – do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wyjaśnił, że sędzia X.Y., do którego referatu sprawa została przydzielona przez system SLPS wniósł o wyłączenie go od jej rozpoznania, lecz jego wniosek został oddalony postanowieniem z 12 sierpnia 2024 r.

Sąd Rejonowy wskazał następnie, że podziela stanowisko Prokuratora Rejonowego wyrażone w zażaleniu, a dotyczące żądania wyłączenia sędziego referenta, a ponadto stwierdził, że odmowa uwzględnienia żądania sędziego wyłączenia ze składu sądu nie przesądza o tym, iż sędzia nie jest wyłączony z mocy ustawy. Zdaniem Sądu wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego wymaga nowego spojrzenia na instytucje prawne pozwalające na uniknięcie niepotrzebnych zarzutów pod adresem sądów powszechnych, zarzutów interesowności sędziów, kwestii relacyjnych. Zdaniem Sądu Rejonowego stwarzanie systemu zmuszania sędziego do orzekania wbrew jego przekonaniom jest niestosowne i dlatego Sąd Rejonowy „liczy na autorskie, uaktualnione podejście do wykładni art. 44¹ k.p.c.”. Sąd Rejonowy określił też, jakie inne sądy i jak daleko położone od Tomaszowa Lubelskiego mogłyby rozpoznać sprawę oraz stwierdził, że w celu zabezpieczenia praw stron postępowania podjął już czynności określone w art. 671 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. powinno mieć miejsce w sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, obojętnie przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o okoliczności dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do konkretnego sędziego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20).

Z uzasadnienia postanowienia z 12 sierpnia 2024 r., uzyskanego na podstawie art. 92 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622), wynika, że oświadczenie sędziego X.Y. towarzyszące wnioskowi o jego wyłączenie od rozpoznania sprawy zostało uznane za ogólnikowe i niezrozumiałe, gdyż ogranicza się ono do stwierdzenia, że „zna osobiście wnioskodawcę i że znajomość ta rokuje na przyszłość kontaktami”. Tymczasem instytucja wyłączenia sędziego nie może być nadużywana.

Nieuwzględnienie wniosku o wyłączenie sędziego referenta, w tym również żądania samego sędziego w tym przedmiocie, nie uzasadnia sięgnięcia do art. 44¹ k.p.c., przepis ten bowiem nie może być postrzegany jako dodatkowy względem wyłączenia sędziego (art. 48 i art. 49 k.p.c.) albo wyznaczenia zgodnie z art. 48¹ k.p.c. innego równorzędnego sądu, instrument mający zapobiegać orzekaniu w sprawie przez sędziego, którego wyłączenia odmówiono, a który mimo to nadal żywi przekonanie - albo żywi je strona - o ziszczeniu się przesłanek określonych w art. 48 albo art. 49 k.c. Sędzia X.Y. nie jest jedynym sędzią orzekającym w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Lubelskim. Można zakładać, że jeżeli z wnioskiem o jego wyłączenie wystąpi któraś ze stron postępowania, w tym uczestniczka, której wątpliwości co do bezstronności tego sędziego może wzbudzić pochodząca od sędziego i zacytowana wyżej informacja, to po uwzględnieniu takiego wniosku w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Lubelskim sprawa będzie mogła trafić do referatu innego sędziego.

Z tych względów, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

(R.N.)

[a.ł]